

УДК [792:008]:378:78:001.891.5

<https://doi.org/10.37041/2410-4434-2019-14-16>

## ДІАГНОСТИКА СФОРМОВАНOSTІ СЦЕНІЧНО-ОБРАЗНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У ПРОЦЕСІ ВОКАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

*Наталія Косінська,*

*аспірант Київського університету*

*імені Бориса Грінченка, м. Київ*

*ORCID iD <https://orcid.org/0000-0001-8745-9495>*

*e-mail: [kravpik.natalia@gmail.com](mailto:kravpik.natalia@gmail.com)*

*Анотація.* У статті представлено критеріальну характеристику сценічно-образної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва, сформовану у процесі вокальної підготовки. Визначено компоненти, критерії і показники означеної якості, а саме: мотиваційно-емпатійному компоненту відповідає мотиваційно-афективний критерій (показники: потреба у формуванні сценічно-образної культури майбутніх фахівців у процесі вокальної підготовки; сформованість здатності до самооцінювання власної сценічно-образної культури; ступінь сформованості ціннісних орієнтацій); когнітивно-пізнавальному компоненту – когнітивно-інформаційний критерій (показники: наявність знань про сутність сценічно-образної культури; міра володіння тезаурусом з цієї проблеми; сформованість здатності до збагачення знань щодо сценічно-образної культури на міждисциплінарній основі); творчо-діяльнісному компоненту – діяльнісно-рефлексивний критерій (показники: міру володіння вокальними уміннями майбутніх учителів музичного мистецтва; ступінь сформованості здатності до виявлення

сценічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва; наявність інтерпретаційних умінь у майбутніх учителів). На основі визначених критеріїв і показників визначено рівні сформованості сценічно-образної культури майбутнього вчителя музики у процесі вокальної підготовки: низький (репродуктивний), середній (достатній), високий (творчий). Представлено хід констатувального етапу експерименту щодо виявлення стану сформованості сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки, що включав два етапи. На першому етапі було розроблено діагностичний інструментарій з метою виявлення стану сформованості сценічно-образної культури майбутніх учителів. Другий етап констатувального експерименту передбачав проведення діагностики сформованості сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки відповідно до визначених критеріїв, показників та рівнів (усього у констатувальному експерименті брало участь 350 майбутніх фахівців). З'ясовано, що домінування репродуктивного рівня сформованості сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва є відсутність поетапної методики формування означеної якості. У результаті констатувального етапу експериментальної роботи було з'ясовано, що домінування переважно низького рівнів сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва, що формується у процесі вокальної підготовки, є відсутність послідовної методики формування означеної якості. Відповідно виникла необхідність у її розробленні та апробації.

**Ключові слова:** сценічно-образна культура майбутнього вчителя музичного мистецтва, вокальна підготовка, критерій, показник, діагностика, діагностичний інструментарій.

**Постановка проблеми.** В умовах реформування мистецько-педагогічної освіти актуалізується проблема розвитку фахових компетентностей майбутніх учителів музичного мистецтва у контексті сучасних тенденцій професійного зростання вчителя. Необхідність неперервного професійного розвитку майбутніх учителів музичних дисциплін пов'язано з потребою навчання учнів в умовах сучасного закладу середньої освіти з урахуванням суспільних вимог до особистості, яка має бути наділена високим рівнем естетичної культури, здатністю до сприйняття і збагачення мистецтва, творчого розвитку і самореалізації у культурно-мистецькому середовищі. З-поміж ключових фахових компетентностей вчителя музичного мистецтва виокремлюється сценічно-образна культура, що дозволяє продемонструвати рівень артистичної і вокальної майстерності, інтерпретаційних умінь, творчої самореалізації вчителя у професійній діяльності.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми, виокремлення невирішених її частин.** У сучасній педагогічній теорії схарактеризовано зміст і структуру важливих професійних компетентностей, педагогічні умови і методичні основи їх формування; розроблено й апробовано авторські методики формування вокальної, сценічно-виконавської, сценічної культури, вокально-сценічної майстерності, художньо-образного мислення, художньо-педагогічної інтерпретації (Ван Лей, Ген Цзинхен, А. Мамікіна, Д. Погребняк, Т. Ткаченко та ін.) та ін. Однак у сучасній теорії і практиці педагогічної науки відсутні цілісні дослідження проблеми формування сценічно-вокальної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки.

**Метою статті** є представлення результатів діагностики сформованості сценічно-образної культури майбутніх учителів у процесі вокальної підготовки.

**Виклад основного матеріалу.** Нами визначено компоненти, критерії і показники означеної якості: мотиваційно-емпатійному компоненту відповідає мотиваційно-афективний критерій (показники: потреба у формуванні сценічно-образної культури майбутніх фахівців у процесі вокальної підготовки; сформованість здатності до самооцінювання власної сценічно-образної культури; ступінь сформованості ціннісних орієнтацій); когнітивно-пізнавальному компоненту – когнітивно-інформаційний критерій (показники: наявність знань про сутність сценічно-образної культури; міра володіння тезаурусом з цієї проблеми; сформованість здатності до збагачення знань щодо сценічно-образної культури на міждисциплінарній основі); творчо-діяльнісному компоненту – діяльнісно-рефлексивний критерій (показники: міру володіння вокальними уміннями майбутніх учителів музичного мистецтва; ступінь сформованості здатності до виявлення сценічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва; наявність інтерпретаційних умінь у майбутніх учителів). На основі схарактеризованих критеріїв і показників визначено рівні сформованості сценічно-образної культури майбутнього вчителя музики у процесі вокальної підготовки: низький (репродуктивний), середній (достатній), високий (творчий).

Визначені критерії, показники та рівні сформованості сценічно-образної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки дали підстави для організації констатувального етапу експериментальної роботи.

Упродовж 2017 р. було проведено констатувальний етап сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки. Констатувальним експериментом було охоплено 350 студентів, формувальним – 108 осіб: 55 осіб – становили контрольну групу, 53 осіб – експериментальну групу. Метою констатувального етапу

експерименту було: розробити та адаптувати діагностичний інструментарій щодо виявлення стану сформованості сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки; проаналізувати стан сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки відповідно до критеріальної характеристики означеної якості.

Констатувальний експеримент включав два етапи. На першому етапі було розроблено авторські методики та адаптовано методики, анкети, опитувальники інших дослідників з метою виявлення стану сформованості сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки. Другий етап констатувального експерименту передбачав визначення початкового стану сформованості сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки відповідно до визначених критеріїв, показників та рівнів, що було покладено в основу розподілу студентів на контрольну та експериментальну групи.

Узагальнимо результати застосування діагностичного інструментарію з метою аналізу стану сформованості сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки.

Діагностичний інструментарій виявлення стану сформованості сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки відповідно до визначених критеріїв і показників означеної якості становили:

– авторська анкета з метою виявлення потреби у формуванні сценічно-образної культури;

– адаптований опитувальник щодо самооцінки рівня різних професійних компетентностей майбутнього вчителя музичного мистецтва (за адаптованими тестовими завданнями Т. Стратан-Артишкової [10]);

– методика «Квадрат цінностей» О. Мурзіної [7];

– тестові завдання з метою виявлення рівня знань про сутність сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва (укладено на основі завдань, розроблених Г. Локаревою, Л. Лимаренко [5; 4];

– метод незакінчених речень (авторська розробка);

– бесіди і тест-опитувальник для визначення рівня професійної спрямованості студентів за Т. Дубовицькою [3];

– вокальні вправи (сольний і дуетний твори) за методом ранжування;

– анкета для виявлення рівня сценічних умінь майбутніх вчителів музичного мистецтва (адаптовані опитувальники В. Мозгового, Ген Цзінхена) [6; 1];

– методика герменевтичного аналізу музичного твору (за О.М. Олексюк [9]).

Схарактеризуємо основні результати діагностики стану сформованості сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки.

З метою аналізу стану показника мотиваційно-афективного критерію **«потреба у формуванні сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки»** мотиваційно-афективного критерію сформованості сценічно-образної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки було розроблено анкету для виявлення потреби у формуванні означеної якості. За цим показником майбутні вчителі музичного мистецтва продемонстрували низький (70%), середній (24,57%) і високий (5,43%), що свідчить загалом про фрагментарну потребу формування сценічно-образної культури у процесі вокальної підготовки, нестійке бажання професійно зростати, розвивати професійно значущі якості, які у майбутньому забезпечують успішність педагогічної роботи, зокрема щодо розвитку інтерпретаційних, акторських, вокальних умінь.

З метою аналізу показника мотиваційно-афективного критерію *«сформованість здатності до самооцінювання власної сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва»* було застосовано опитувальник щодо самооцінки рівня різних професійних компетентностей майбутнього вчителя музики, адаптований за тестовими завданнями Т. Стратан-Артишкової [10].

Згідно з опитувальником було запропоновано 16 питань-тверджень, які потрібно було погодитися чи заперечити, а також аргументувати власну позицію щодо погодження з твердженням чи формулювання аргументів з метою нівелювання наведеної думки. Питання-твердження мали провокативний характер і вимагали висловлення особистої думки для виявлення здатності до самооцінювання власної сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва.

Узагальнюючи відповіді майбутніх учителів музичного мистецтва щодо спростування чи погодження з запропонованим питанням-твердженням, можемо систематизувати отримані дані і зазначити, що майбутні фахівці відповіли у певному відсотковому співвідношенні. Питання-твердження були розподілені на певні блоки, подані у довільному порядку, відповідно до самооцінювання професійних якостей, що визначають знання, уміння, здатності виявляти сценічно-образну культуру, сформовану у процесі вокальної підготовки.

Перший блок питань-тверджень стосувався теоретичних знань з проблеми формування сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва. Другий блок питань-тверджень дозволив з'ясувати рівень самооцінювання акторських, сценічних, інтерпретаційних, вокальних умінь з проекцією на самоаналіз рівня сценічно-образної культури. Третій блок питань-тверджень дозволив виявити здатність майбутніх учителів музичного мистецтва до самооцінювання власного рівня володіння сценічно-образною культурою з

позиції прагнення до самоосвіти, самовдосконалення. Четвертий блок питань-тверджень дозволив з'ясувати рівень самооцінювання щодо спрямованості на майбутню професійно-педагогічну діяльність та виявити ступінь важливості володіння сценічно-образною культурою з метою здійснення ефективної педагогічної роботи.

Загалом аналіз відповідей згідно з опитувальником щодо самооцінки рівня різних професійних компетентностей майбутнього вчителя музики, адаптований за тестовими завданнями Т. Стратан-Артишкової з метою виявлення рівня показника мотиваційно-афективного критерію *«сформованість здатності до самооцінювання власної сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва»* дозволив з'ясувати, що 71,71% майбутніх учителів виявили низький рівень, 25,71% – середній, 2,57% – високий.

З метою виявлення рівня сформованості сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва за мотиваційно-афективним критерієм було використано методику О. Мурзіної «Квадрат цінностей» до аналізу показника *«ступінь сформованості ціннісних орієнтацій щодо формування сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки»* [7]. У результаті використання адаптованої методики було виявлено, що майбутні учителі музики переважно мають такі типи ціннісних орієнтирів, які пов'язані зі змістом праці (розумове напруження, аналітичність, моделювання ситуації, широкі контакти з людьми) (31%). Значна частина демонструвала цінності, які характеризують результат праці: успіх у житті; матеріальне благополуччя; стабільне майбутнє; спокійне життя; громадське визнання) (21%).

Достатньо вагома група респондентів – майбутніх учителів музичного мистецтва продемонструвала спрямованість на цінності, що означені як суспільно значущі (користь для людей; участь у перебудові суспільства; турбота



про людей; значущість праці для суспільства) (33%). Незначна група респондентів означили цінності, пов'язані зі статусними досягненнями (професія цінується серед людей; авторитет; популярність) (8%). Однак значний відсоток опитаних (27%) відзначив цінності, пов'язані з розвитком особистості (гармонійний розвиток; вдосконалення духовного світу; нові професійні вміння та навички; творчість; розвиток здібностей; збагачення світогляду); а також самоствердження у професійній діяльності (реалізація особистісних можливостей; нестандартність мислення).

Підсумкові результати опитування за адаптованою методикою О. Мурзіної за показником «ступінь сформованості ціннісних орієнтацій щодо формування сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки» свідчать про домінування низького рівня – 59,71%, середнього – 32% і високого – 8,29%.

### **Когнітивно-інформаційний критерій**

У процесі визначення рівня сформованості сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки за показником **«наявність знань про сутність сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва»** когнітивно-інформаційного критерію було запропоновано виконання тестових завдань з метою виявлення рівня знань про сутність сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва, укладені на основі завдань, розроблених Г. Локаревою, Л. Лимаренко [5; 4].

Студенти відповідали на 31 тестове завдання варіативного типу, обираючи одну з поданих варіантів відповідей. Завдання стосувалися безпосередньо вокальної і сценічної діяльності, розкривали специфіку термінології вокаліста і актора, що дозволило визначити загальний рівень володіння знаннями з проблеми теорії сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва.

Узагальнивши відповіді респондентів на тестові завдання щодо рівня володіння знаннями з теорії сценічно-образної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва зазначимо, бо більшість продемонструвала низький рівень знань з проблеми сценічно-образної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва (73,43%). Значна частина студентів засвідчила середній рівень знань з означеної проблеми (24%), меншість (2,57%) – високий рівень сформованості когнітивно-інформаційного критерію за визначеним показником.

З метою аналізу рівня сформованості когнітивно-інформаційного критерію сценічно-образної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва за показником *«міра володіння тезаурусом з проблем сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки»* було застосовано авторську методику незакінчених речень. Проблематика методики полягала у формулювання дефініцій ключових термінів і терміносполук, які розкривають специфіку сценічно-образної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва. Основними критеріями самостійного формулювання визначень понять слугувати вичерпність, аргументованість, лаконічність, наукове обґрунтування, зв'язок з практикою.

Проаналізувавши основні визначення понять, що становлять тезаурус проблеми сценічно-образної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва, зазначимо, що значна частина студентів продемонструвала низький рівень володіння знаннями щодо визначення сутності провідних терміносполук (69,43%): Середній рівень за цим показником продемонстрували 28,29% майбутніх учителів; меншість студентів (2,29%) засвідчили високий рівень.

З метою аналізу сформованості сценічно-образної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва за когнітивно-пізнавальним критерієм і його показником *«сформованість здатності до збагачення знань про*

*сценічно-образну культуру майбутніх учителів музичного мистецтва на міждисциплінарній основі»* було проведено бесіди за заздалегідь підготовленими питаннями та проведено тест-опитування для визначення рівня професійної спрямованості студентів за Т. Дубовицькою [3].

Під час бесід студенти відповідали на питання, які дозволили проаналізувати рівень сформованість здатності до збагачення знань про сценічно-образну культуру на міждисциплінарній основі, тобто насамперед зміст проблемних питань під час бесіди сприяв розкриттю рівня знань про проблему у контексті взаємодії різних наук, дисциплін, різновидів мистецтва. Вони аналізували взаємозв'язки різних наук, дисциплін, які складають міждисциплінарну основу теоретичного обґрунтування поняття «сценічно-образна культура», акцентували увагу на інтерферентних зв'язках різновидів мистецтв (театрального, музичного, хореографічного, літературного тощо) у контексті формування сценічно-образної культури, на необхідності комплексного розвитку вокальних, сценічних і інтерпретаційних умінь з метою подальшого ефективного впливу на естетичний, творчий розвиток учнів. Іншим інструментом, який дозволив з'ясувати рівень сценічно-образної культури за показником когнітивно-пізнавального критерію «сформованість здатності до збагачення знань про сценічно-образну культуру майбутніх учителів музичного мистецтва на міждисциплінарній основі» був тест-опитувальник для визначення рівня професійної спрямованості студентів Т. Дубовицької.

За результатами проведення бесід та тестування-опитування майбутні учителі за показником когнітивно-пізнавального критерію «сформованість здатності до збагачення знань про сценічно-образну культуру майбутніх учителів музичного мистецтва на міждисциплінарній основі» продемонстрували переважаючий низький рівень

(67,43%), інші – середній (29,71%), найменше – високий (2,86%) рівень.

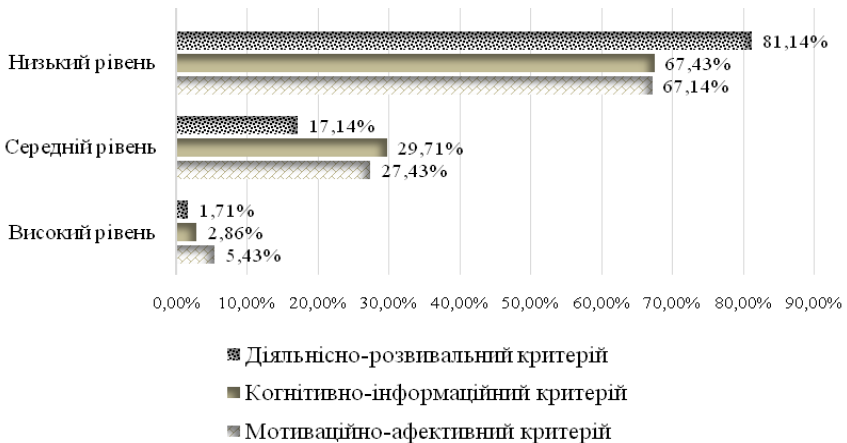
Показник діяльнісно-розвивального критерію сформованості сценічно-образної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки *«міра володіння вокальними уміннями майбутніх учителів музичного мистецтва»* вимірювався за допомогою виконання вокальних вправ (виконання сольного і дуетного творів), які оцінювалися 5 експертами за методом ранжування. Студентам було запропоновано виконати сольну композицію В. Івасюка «Балада про мальви» та дуетну композицію М. Лисенка – дует Наталки і Петра з опери «Наталка Полтавка». Експерти аналізували вокальні уміння за методом ранжування за критеріями, визначеними Н. Гребенюк: образність, музичність, виразність невербальних засобів, правильне дихання, чітка дикція, динаміка, фразування, інтонаційність [2]. Загалом за методом ранжування було виявлено, що за показником діяльнісно-розвивального критерію «міра володіння вокальними уміннями майбутніх учителів музичного мистецтва» більшість майбутніх учителів володіє середнім рівнем вокальних умінь (21,43%), низьким (76%) і меншість – високим (2,57%) рівнями.

З метою аналізу рівня сформованості сценічно-образної культури за показником діяльнісно-розвивального критерію *«ступінь сформованості здатності до виявлення сценічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва»* було проведено опитування за анкетною для виявлення рівня сценічних умінь майбутніх вчителів музичного мистецтва (адаптовані опитувальники В. Мозгового, Ген Цінхена) [6; 1]. За цим показником діяльнісно-розвивального критерію майбутні учителі продемонстрували в основному середній рівень (13,43%), низький (85,43%), інші – високий (1,14%).

У результаті діагностики рівня сформованості сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва

за показником діяльнісно-розвивального критерію *«наявність інтерпретаційних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки»* за методикою герменевтичного аналізу музичного твору О. Олексюк [9] на прикладі трактування пісні літературного походження (слова Т. Шевченка, музика М. Лисенка) *«Думи мої, думи»* було з'ясовано, що більшість студентів володіє низьким рівнем інтерпретаційних умінь (82%), меншість – середнім (16,29%) і високим (1,71%).

Розподіл вибірки на констатувальному етапі експерименту можна зобразити графічно у вигляді діаграми.



*Рис.1. Діаграма середніх показників трьох критеріїв сформованості сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва на констатувальному етапі експерименту.*

**Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок.** Представлено хід констатувального етапу експерименту щодо виявлення стану сформованості сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки, що включав два

етапи. На першому етапі було проаналізовано розроблено діагностичний інструментарій (авторські та адаптовано методики) з метою виявлення стану сформованості сценічно-образної культури майбутніх учителів фахівців. Другий етап констатувального експерименту передбачав проведення діагностики сформованості сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки відповідно до визначених критеріїв, показників та рівнів (усього у констатувальному експерименті брало участь 350 майбутніх фахівців). З'ясовано, що домінування репродуктивного рівня сформованості сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва є відсутність поетапної методики формування означеної якості. У результаті констатувального експерименту встановлено, що домінування низького рівня сценічно-образної культури майбутніх учителів музичного мистецтва, що формується у процесі вокальної підготовки, спричинена відсутністю послідовної методики формування означеної якості. Відповідно виникла необхідність у її розробленні та апробації, що становить предмет подальших пошуків.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ген Цзінхен. Формування сценічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва засобами естрадного співу / дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук 13.00.02 – «Теорія та методика музичного навчання». Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. Київ, 2015. 204 с.

2. Гребенюк Н. Є Вокально-виконавська творчість: психолого-педагогічний та мистецтвознавчий аспекти: монографія. Київ : НМАУ ім. П.І.Чайковського, 1999. 269 с.

3. Дубовицкая Т. Д. Диагностика уровня профессиональной направленности студентов // *Психологическая наука и образование*. 2004. С. 82–86. URL:

[http://psyjournals.ru/files/1159/psyedu\\_2004\\_n2\\_Dubrovitskaya.pdf](http://psyjournals.ru/files/1159/psyedu_2004_n2_Dubrovitskaya.pdf)

4. Лимаренко Л. І. Студентський театр у системі професійної підготовки майбутніх педагогів: монограф. Херсон : ХДУ, 2015. 483 с.

5. Локарева Г. В., Гринь Л. О. Вокальне мистецтво в професійній підготовці актора музично-драматичного театру: теорія і практика: монограф. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2014. 330 с.

6. Мозговий В. Л. Режисура педагогічної дії: теоретичний і методичний аспекти: монографія. Миколаїв: Іліон, 2014. С. 462–463.

7. Мурзіна О. А. Дослідження професійних орієнтацій на основі методики «Квадрат цінностей» [Електронний ресурс]. URL: <http://journal.kdpu.edu.ua/pedag/article/view/2132>

8. Олексюк О. М., Ткач М. М., Лісун Д. В. Герменевтичний підхід у вищій мистецькій освіті: колект. монографія / О. М. Олексюк, М. М. Ткач, Д. В. Лісун. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. 164 с.

9. Стратан-Артишкова Т. Б. Творчо-виконавська підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва: монографія. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. 446 с.

## REFERENCES

1. Gen Czinhén. Formuvannya scenichnoï kul'turi majbutnih uchiteliv muzichnogo mistectva zasobami estradnogo spivu / disertaciya na zdobuttya naukovogo stupenya kandidata pedagogichnih nauk 13.00.02 – «Teoriya ta metodika muzichnogo navchannya». Nacional'nij pedagogichnij universitet imeni M.P. Dragomanova. Kiïv, 2015. 204 s.

2. Grebenyuk N. Є. Vokal'no-vikonavs'ka tvorchist': psihologo-pedagogichnij ta mistectvoznavchij aspekti: monografiya. Kiïv : NMAU im. P.I. CHajkovs'kogo, 1999. 269 s.

3. Dubovickaya T. D. Diagnostika urovnya professional'noj napravlennosti studentov // *Psihologicheskaya nauka i obrazovanie*. 2004. S. 82–86. URL: [http://psyjournals.ru/files/1159/psyedu\\_2004\\_n2\\_Dubrovitskaya.pdf](http://psyjournals.ru/files/1159/psyedu_2004_n2_Dubrovitskaya.pdf)
4. Limarenko L. I. Students'kij teatr u sistemi profesijnoj pidgotovki majbutnih pedagogiv: monograf. Herson : HDU, 2015. 483 s.
5. Lokareva G. V., Grin' L.O. Vokal'ne mistectvo v profesijnij pidgotovci aktora muzichno-dramatichnogo teatru: teoriya i praktika: monograf. Zaporizhzhya: Zaporiz'kij nacional'nij universitet, 2014. 330 s.
6. Mozgovij V. L. Rezhisura pedagogichnoï dii: teoretichnij i metodichnij aspekti: monografiya. Mikolaïv: Ilion, 2014. S. 462–463.
7. Murzina O. A. Doslidzhennya profesijnih orientacij na osnovi metodiki «Kvadrat cinnostej» [Elektronnij resurs]. URL: <http://journal.kdpu.edu.ua/pedag/article/view/2132>
8. Oleksyuk O.M., Tkach M.M., Lisun D.V. Germenevtichnij pidhid u vishchij mistec'kij osviti: kolekt. monografiya / O.M. Oleksyuk, M.M. Tkach, D.V. Lisun. Kiïv : Kiïv. un-t im. B. Grinchenka, 2013. 164 s.
9. Stratan-Artishkova T. B. Tvorcho-vikonavs'ka pidgotovka majbutn'ogo vchitelya muzichnogo mistectva: monografiya. Kirovograd : RVV KDPU im. V. Vinnichenka, 2014. 446 s.

### **KOSINSKA N. DIAGNOSIS OF THE FORMATION OF STAGE-FIGURATIVE CULTURE OF FUTURE MUSIC TEACHERS IN THE PROCESS OF VOCAL TRAINING**

*The article describes the criterion characteristic of the stage-culture of the future teacher of music art, formed in the process of vocal training. The components, criteria and indicators of the defined quality are determined: the motivational-empathic*



*component corresponds to the motivational-affective criterion (indicators: the need for formation of the stage-figurative culture of future specialists in the process of vocal preparation; formation of the ability to self-esteem own stage-shaped culture; degree of formation of value orientations); cognitive-cognitive component - cognitive-information criterion (indicators: presence of knowledge about the essence of stage-figurative culture; measure of possession of thesaurus on this problem; formation of ability to enrich knowledge of stage-figurative culture on an interdisciplinary basis); creative-activity component - activity-reflexive criterion (indicators: the degree of vocal skills of future music teachers; the degree of formation of the ability to identify the stage skills of future music teachers; the presence of interpretive skills in the future). On the basis of the defined criteria and indicators, the levels of formation of the stage-figurative culture of future music teachers in the process of vocal training were determined: low (reproductive), medium (sufficient) and high (creative). The course of the ascertaining stage of the experiment on revealing the state of formation of stage-figurative culture of future teachers of music art in the process of vocal training, which included two stages, is presented. In the first stage, diagnostic tools (author and adapted techniques) were analyzed and developed in order to identify the state of formation of the stage-culture of future music teachers. The second stage of the ascertainment experiment involved diagnostics of the formation of the stage-and-culture of future music teachers in the process of vocal preparation according to certain criteria, indicators and levels (350 future specialists participated in the ascertaining experiment). It has been found that the dominance of the reproductive level of the formation of the stage-culture of future music teachers is the lack of a step-by-step method of forming the defined quality. As a result of the ascertaining stage of the experimental work, it was found that the predominance of the predominantly low levels of stage-culture of future music teachers formed during the vocal training process is*

*the absence of a consistent method of forming the defined quality. Accordingly, there was a need for its development and testing.*

**Keywords:** *vocal preparation, stage-culture of the future teacher of music art, criterion, index, diagnostics, diagnostic tools.*

## **КОСИНСКАЯ Н. ДИАГНОСТИКА СФОРМИРОВАННОСТИ СЦЕНИЧНО-ОБРАЗНОЙ КУЛЬТУРЫ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ МУЗЫКИ В ПРОЦЕССЕ ВОКАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ**

***Аннотация.** В статье представлена критериальная характеристика сценично-образной культуры будущего учителя музыкального искусства. Определены компоненты, критерии и показатели обозначенного качества: мотивационно-эмпатийному компоненту соответствует мотивационно-аффективный критерий (показатели: потребность в формировании сценично-образной культуры будущих специалистов в процессе вокальной подготовки; сформированность способности к самооценке собственной сценично-образной культуры, степень сформированности ценностных ориентаций); когнитивно-познавательному компоненту – когнитивно-информационный критерий (показатели: наличие знаний о сущности сценически-образной культуры; мера владения тезаурусом по этой проблеме; сформированность способности к обогащению знаний по сценично-образной культуре на междисциплинарной основе); творческо-деятельностному компоненту – деятельностно-рефлексивный критерий (показатели: степень владения вокальными умениями будущих учителей музыкального искусства, степень сформированности способности к обнаружению сценических умений будущих учителей музыкального искусства, наличие интерпретационных умений у будущих учителей). На основе определенных критериев и показателей*

определены уровни сформированности сценично-образной культуры будущего учителя музыки в процессе вокальной подготовки: низкий (репродуктивный), средний (достаточный), высокий (творческий). Описан констатирующий эксперимент по выявлению состояния сформированности сценично-образной культуры будущих учителей музыкального искусства в процессе вокальной подготовки, включавший два этапа. На первом этапе был разработан диагностический инструментарий с целью выявления состояния сформированности сценично-образной культуры будущих учителей. Второй этап констатирующего эксперимента предусматривал проведение диагностики сформированности сценично-образной культуры будущих учителей музыкального искусства в процессе вокальной подготовки в соответствии с определенными критериями, показателями и уровнями (всего в констатирующем эксперименте участвовало 350 будущих специалистов). Выяснено, что доминирование репродуктивного уровня сформированности сценично-образной культуры будущих учителей музыкального искусства является отсутствием поэтапной методики формирования указанной качества. В результате констатирующего этапа экспериментальной работы было выяснено, что доминирование низкого уровня сценично-образной культуры будущих учителей музыкального искусства спровоцировано отсутствием последовательной методики формирования указанного качества.

**Ключевые слова:** сценично-образная культура будущего учителя музыкального искусства, вокальная подготовка, критерий, показатель, диагностика, диагностический инструментарий